

OBECNOŚĆ (67) *sb f*

Oba o oraz e jasne.

sg *N* obecność (10). ◇ *G* obecności (17). ◇ *D* obecności (1). ◇ *A* obecność (11). ◇ *I* obecnością (14). ◇ *L* obecności (14).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w.

1. *Przebywanie, znajdowanie się, bycie gdzie; praesentia Vulg, Modrz, JanStat, Cn; assiduitas, interventus Cn [w tym: czyja (61): pron poss (24), G sb (20), ai poss (17)] (65) : MurzHist H3v; człowiekâ zacnieyŹzego obecnoŹc/ czeŹłtokroć zwykłą [!] chwałę y godnoŹc podleŹyzych vmnieyŹzac KwiatKsiąz B4v; ModrzBaz 103v; Acz miłość bráciey oney ku niemu trudno lię z iego pocieŹzney obecnoŹci y przykłądow zbáwiennych/ ofieroćci miáła: wŹzákze widzac ŹtárŹzy iego proŹty y gorácy do BoŹkich rzeczy vmyŹł/ wyŹłá go do Koimbry SkarŹyw 542; ktorych [anjółow] obecnoŹciá z Źłuzbá złączoná/ máieŹtat twoy w niebie ieŹt obŹtápión. LatHar 425; WujNT 467; Práwa miłość prágnie obecnoŹci. SkarKaz 519a.*

Zwroty: »obecnoŹciá swá (a. swojá) [co] uczćić, poŹwićcić« (2:1): LatHar 323; á będac iuz [Chrystus] młodzińcem/ proŹzony ná gody/ Źwá ie obecnoŹciá/ y tym pierwŹzym cudem vczćić raczył. WujNT 309, 72.

»obecnoŹciá cieszyć się; ucieszyć się z obecnoŹci« (1;1): [o Chrystusie i Maryi] Ale Źyn dłuŹo przewłaczał/ záczy w téy telknoŹci Niemogła lię vćieŹyć z iego obecnoŹci: Áz iá potym vwielbił/ wŹiáwŹzy Źwięte ciáło SiebRozmyŹl B; A drudzy ie [rodzice synów] chcąc miłowác/ gubiá ie: [...] gdy ie domá przy Źobie/ áby lię obecnoŹciá ich ćieŹzyli/ trzymáią: á ná dobre wychowánie mogác nie dáią. SkarKaz 420b.

*Wyrażenia: »obecnoŹc ciáła« (2): Leop *B2; ábowiem/ mowią/ liŹtyć waŹne Źá y potęŹne: ále obecnoŹc ciáłá [praesentia corporis] Źłába/ y mowá wzgárdzona WujNT 2.Cor 10/10.*

»obecnoŹc nawiedzenia« (1): [Źw. Leo, papieŹ pisze do biskupa Tesalonickiego] ábyŹ to Źtáránie ktoreŹmy wŹzytkim koŹciółom zpoŹtánowienia BoŹkiego winni Źá ná wzor ćichoŹci náŹzey/ czynił y nas w tym podpierał: koŹciółom od Źtolice ApoŹtołŹkiej dálekim obecnoŹc náwiedzenia náŹzego dáiąc. SkarŹyw 319.

Szereg: »towarzystwo i obecnoŹc« (1): ráczŹe nam dáć w wiekuiŹtey ŹzczęŹliwoŹci/ vćieŹzenie z ich [dziesięciu tysięcy męczenników] towarzyŹtwá y obecnoŹci. LatHar 441.

Wyrażenia przyimkowe: »przed obecnoŹciá« (1): á to [porządne złączenie małŹeństwa] lię ná ten czás dzieie iáwnie przed obecnoŹciá KoŹciółá wŹzytkiego WerKaz 281.

»przy obecnoŹci« = in praesentia JanStat (7): SkarJedn 171; Y názáiutrz proŹi Gáiná Cefarzá/ przy obecnoŹci S. ChryzoŹtomá o koŹciół. SkarŹyw 88, 187; Y zaráz dobywŹy broní/ przy obecnoŹci wŹzytkich przebił lię. Phil E4; oná pilnoŹc/ nakłáđ/ vŹilne Źtáránie/ y NaboŹeńŹtwo ktoreŹ W.X.M. w oddániu oŹtáteczney poŹługi [...] MałŹonkowi Źwemu [...] przy obecnoŹci wiela zacnych ludŹi/ pokazála WysKaz)?(3.

~ W przeciwŹstawieniu: »przy obecnoŹci... niebytnoŹci« (2): SKázuiemy/ iŹ ieŹliby Źtroná práwuiáca lię przed námi/ álbo przy inych Pánów obecnoŹci/ ábo téz niebytnoŹci [in nostra nostrorumque Baronum praesentia vel absentia JanStat 649] Źmiał mówić [tedy...] SarnStat 560 [idem] 796. ~

W przeni (2) :

Wyrażenia przyimkowe: »dla obecności« (1): Nie mǎłz zdrowia nic w ćiele moim prze obliczność gniewu twego: nie mǎiǎ odpoczynku kości moię/ dla obecności grzechow moich. *LatHar* 162.

»przy obecności« (1): Tǎk dyabeł poczuł moc Bǎbile świętego y innych świętych/ teź y po ich śmierć/ gdy mowić nie mógł przy obecności kości ich *WujNT* 478.

a. O Bogu Ojcu i Chrystusie (23) : nǎ ktorego [*Chrystusa*] ǎlbo obecność y wstǎwiczne nǎ ćię poglǎdǎnie/ ǎlbo śmierć y dla grzechow skǎtowanie [...] myślǎ się zǎniozłzy/ nie dǎłz gory tǎk łatwie duźnemu nieprzyǎcielowi *LatHar* 580, 200, 589; Obiecuie Pan obecność swǎ y obronę kościołowi swemu powłzechnemu: ktory przeto nigdy wstǎć nie ma *WujNT* 124; [*w kościele Salomonowym*] Wierny y naboźny dziwnie się wćiefzonym wczuł/ iż był przed oblicznością bożkǎ/ y doznawał nǎ onym mieyscu prǎwey obecności/ po wzruszeniu fercǎ y wñętrzney niewymowionej rǎdóści. *SkarKaz* 40b.

Zwroty: »wszędzie być obecnością swoją« (1): Nǎuczano ich dobrze tego iż Pan Bog wśzędzie ieft/ mocǎ y obecnością swoiǎ/ y wśzędzie widzi y słyżzy y czyni co chce nǎ źiemiu y nǎ niebie *SkarKaz* 39a.

»obecność swoją pokaz(ow)ǎć; okazać znaki obecności swojej, ukazowanie obecności« (2;1:1): nie przejdziecie miǎł Izrǎelkich/ poki nie przyjdzie Syn człowieczy. [*Matth* 10/23] (*marg*) Poki wam nie przybǎdzie nǎ rǎtunk y okaże znǎki obecności swoiey (-) *BibRadz* II 7b; *WujNT* 71; tǎkie buduiem [*kościół*]/ w ktorych P. Bog obecność swoię pokǎzuie/ gdy nam w nich dobrze czyni/ y nǎłze modlitwy y ofiǎry przyjmuie *SkarKaz* 454b, 39a.

»uczcić obecność« (1): y owłzem tǎk niewśtydliwie zgrzeźyl: mǎieftatu twego świętego y obecności twej spǎniǎłey nie wćiwiłzy *LatHar* 144.

»uweselić, ucieszyć obecnością« (1:1): Rǎcz wwelelić obecnością twoiǎ duźne nǎłze ćiebie prǎgnǎce. *LatHar* 31, 64.

Wyrażenia: »obecność boska, bożǎ« = *praesentia Dei Vulg* [*szyk* 5:2] (5:2): *Leop* 2.*Mach* 12/22; Theyże teź chwały nieiǎkie podobieñstwo widział lud Zydowłki nǎ pułzczy/ kiedy twarz Moyzełzowǎ z rozmowy y obecności Bożey tǎk sie świeciłǎ/ iż nǎ nię synowie Izrǎelcy pǎtrząc niemogli. *KuczbKat* 95; bo gdzie łǎ dwǎ ǎbo trzy wymię Pǎńłkie zebrǎni/ tǎm Bog ieft/ ǎ gdzie ich bǎdzie czterdzieści/ ǎ kto tǎm o obecności Boskiej wǎtpić może? *SkarŻyw* 208; Nie ieftem/ Pǎnie IEzu/ godny/ nie tylko miełzkǎnia w tobie y z tobǎ/ ǎle y stǎnia przy Bożkiej obecności twoiey *LatHar* 213, 235; *WujNT* 71, 424.

»powszechna obecność« (2): [*siedzenie na prawicy bożej Brencius rozumie, iż*] do człowieczeństwǎ Pǎnǎ Chryłtułowego Boska wśzechmocność/ zupełna zwierzchność/ powłzechna obecność/ y inłze włǎności Boskiej nǎtury y iłtności przyłtǎpiły. *ReszPrz* 86, 86.

»obecność (wielce) spǎniǎłǎ« [*szyk* 1:1] (2): O Namilłzy Pǎnie IEzu Chryłte/ [...] dopomoź/ prośę ćię niepotężności mey/ wczyni mię teraz z łǎłki swey godnym twoiey wielce spǎniǎłey obecności. *LatHar* 220, 144.

»obecność widoma« (1): w Sǎkrǎmencie ieft obecność ćiǎłǎ iego docześna/ niewidoma/ nǎ pośilenie y zbǎwienie duź nǎłzych/ nie nǎ łǎdzenie: ǎle nǎ prǎwicy ieft obecność widoma y wieczna. *SkarKaz* 243b.

»obecność wieczna« (1): *SkarKaz* 243b *cf* »obecność widoma«.

Szereg: »obecność a przytomność« (1): Y gdy lie/ pierwłły huff Zydowłki vkazał/ przypadł łtrách ná nieprzyaciółj/ z obecności á przytomności Bożey [*ex praesentia Dei*]/ kthory ná włzyłtki rzeczy/ pátrza *Leop 2.Mach* 12/22.

b. *O obecności Chrystusa w Eucharystii (16)* : Bernat S. że [!] włzytkimi onemi Biłkupy [...] oney obecności Páńłkiey/ na porażenie kościelnego nieprzyaciela vżyli. *SkarŻyw* 168; *ReszPrz* 86.

Wyrażenia: »obecność ciała i krwi« (2): O naywyżłzy Boże/ wielce błogółławiona obecność Ciála y Krwie twoiey/ niech ták odmieni łmák łercá mego *LatHar* 226, 192 *marg*.

»obecność ciała Chrystusowego (a. bożego, a. pańskiego) w Sakramencie« [*szyk zmienny*] (4): O prawdziwey obecności ciála Boże⁸⁰ w Sákrámenie ták [*Cyryll Jerozolimski*] mowi/ Cáthecheli quartá Myłtágogicá: Gdyłz łam Chryłtus to mowi o chlebie: to iełt ciáło moię/ á kto nápotym łmie wáptić? *SkarŻyw* 278, 456; *WujNT* 286; *SkarKaz* 243b.

»obecność niewidoma« (1): Nie z Sákrámentu áni z Ciborium przyidzie ná łąd/ mowiá ci niewierni/ ále z niebá. Prawdá: bo w Sákrámenie iełt obecność ciála iego doczełna/ niewidoma *SkarKaz* 243b.

»obecność (Pana) Chrystusowa (a. Krystusowa) w (świętym) Sakramencie, w chlebie« (5:I): [*Luter*] korzenia z ktorego odmłodzić fię mogliá Młza/ nie wykorzenił do gruntu/ zołtáwiwłzy obecność Kryłtułowá w chlebie *GrzegRóżn* F4; Obecnołciá Chryłtułowá w Sákrámenie poráżony Wilhelm. *SkarŻyw* 165 *marg*, 168; *LatHar* 192; *WujNT* 237, 424.

Szereg: »obecność i przytomność« (2): A wiára tá/ tych rzeczy ołobliwie po tobie chce/ ábył naprzod wyznawał prawdziwą obecność y przytomność Bołtwá y Człowieczeńłtwá Syná Bożego[...] Bo mowi v Ianá S. Kto pożywa mnie/ y on będzie żył dla mnie. *LatHar* 188; *WujNT* 77.

2. *Wspólnota (2)* : Commune – Obecność, półpolłtwo. Communiter – Półpoliczię. Communitas – Półposłwol [*lege*: pospolstwo] obecnołzcz *Calep* 224b.

a. [*O radzie miejskiej*: My, gy burgmystrz á radda myastha Woznyk [...] wyznawamy nyniesym pissanym, [...] gdychmy były wpelney radzie á gromadzie gy prawa zupełnego, wystapyl przed nasse obetznosstz Jan Yezorko *ProtokWoźnik* 1576 nr 152 [2 r.], 1577 nr 158.]

Synonimy: **1.** *bycie, prezencyja, przebywanie, przytomność*; **2.** *pospolstwo, towarzystwo*.

Cf [**NIEOBECNOŚĆ**], **1. OBEC**